

העדה

העאת
אלקין אביך
ועבדהו

פטרון מערכת דעה:

נתנדב לע"נ הרה"ח זאב ב"ר משה ע"ה
וה' האה"ח מרת פעריל ב"ר טובי ע"ה

גליון קלד - פרשת קת-בלק - שנת תשפ"ג

גליון מיוחד לבחורי חמד • ערוכים מתוך משנתו של כ"ק מרן רבינו שליט"א

משנת החסידות

שיעורים בספר התניא פרק מ
שיעור פב (פרשת תולדות תשס"א)

ביאורים ויסודות מורכבים בתורת מרן הבעש"ט ותלמידיו זיע"א

מסילת ישרים

שיעורי השקפה ומוסר בדרך החסידות

לא רחוקה היא:
'תשובה' איז נישט
אזוי ווייט און נישט
אזוי שווער

עמוד ה'

ועלה מן

הארץ:

ענין עליית
עבודת האדם
בעולם הזה
למעלה

א. זאת תורת העולה: ענין 'עליית' התורה והמצוות למעלה

טעם עליית התומ"צ למעלה, כדי שע"ז יאיר בגילוי רצון ה' המלוכש בהן | תכלית המצוות – להאיר את העוה"ז, וזה יתגלה בשלימות לעתיד לבוא | אך בזמן הזה עיקר הארתן היא רק בעליונים | בשבתות ויו"ט יש עליה לעבודה ה' של כל ימי החול | כפי גודל ה'אהבה ויראה' ורגשי הקדושה שבקיום תומ"צ, כך מתעלה האדם ומתקרב אל הבורא

ב. וה' נתן חכמה לשלמה: שלמה המלך ידע איך להעלות דברים גשמיים להקדושה

בזמן הזה גשמיות ורוחניות הינן סתירה זו לזו | אך לעת קץ תאיר אלוקות בעוה"ז הגשמי, וממילא לא יצטרכו לפרוש מגשמיות כדי לדבוק בהקב"ה | בימי שלמה היה עסק גדול בענייני גשמיות, כי הוא היה מעין מלך המשיח שמברר אותה | חכמת שלמה – השגת שורש כל בריה גשמית במקור הקדושה | ע"י שמסר שלמה את החכמה לגויים – ביקש להכניעם לצד הקדושה | 'שלושת אלפים משלי' - שהסביר איך כל הבריאה רומזת לעליונים | ולכן היה יכול לעסוק גם בגשמיות, שלא היתה אצלו נפרדת ממקורה | שלמה המלך נשא נשים נכריות כדי לקרוב אל הקדושה | החכמה עליונה שיערה שלפי גודל טומאת הקליפה אין יכולים לבטלה עד עת קץ | אסור לאדם להתעסק במה ששייך לגבוה | הקב"ה בעצמו עתיד להכניע את הסט"א בזמן התיקון

א.

זאת תורת העולה: ענין 'עליית' התורה והמצוות למעלה

בשבתות ומועדים יש עליה לעסק עבודת ה' שבמשך ימות החול
וזה כענין שרואים באופן כללי, שישנם זמנים של עליית התורה והמצוות, כלומר שבהם מתעלים כל התורה והעבודה של האדם למעלה, וכגון בזמני שבתות ומועדים, שכל העסק של האדם בדברי קדושה בתומ"צ במשך ימות השבוע אינו דומה כלל לאופן קיומם ועשייתם ביום השבת קודש, שהוא זמן של עליית העולמות, והעבודה להשי"ת בו ביום הוא במדרגה נעלית יותר משאר הימים, וכמו כן ביום הזה ישנה עליה לכל התורה והמצוות שעסק בהם האדם במשך ימות החול, והם מאירים במאור הפנים המאיר ביום השבת קודש. הרי שמלבד עצם קיום התורה ורצון העליון ב"ה בעשיית התרי"ג מצוות, יש בהם גם ענין של עליה, שהם צריכים להתעלות למעלה, וע"ז יש בהם התגלות יתרה, שמתגלה ביותר אורם וזוים.

כמו כן צריכה כל מצוה ומצוה לעליה באופן פרטי

והנה עד"ז יש גם ענין של עליה בקיום המצוות - בדרגה פרטית, כלומר שבכל מצוה ומצוה שעושים ומקיימים כרצון השי"ת צריכים שיתעלו למעלה בספירות העליונות, וע"ז יאירו ביותר, ותתגלה בגילוי רב בחינת האלוקות הטמונה בקרבם. ודבר זה נפעל ע"י הכוונה 'לשמה' וה'אהבה ויראה' שמעוררים בשעת עצם עשייתם, שע"ז יש בהם כח לעלות למעלה ולהיכלל באור ה' המאיר בתוקף בעולמות העליונים, ומתגלה שם גודל אור ונועם המצוות.

אלוקות בתחוננים דוקא, וכמו שכבר הארכנו בזה פעמים רבות, וסוכ"ס ע"י עשיית המצוות - שהם עניינים אלוקיים - אכן יתגלו בזמן העתיד אורות העליונים למטה ממש, כי גם התיבות הגשמיות של דיבורי תורה ותפלה, וכן פעולות הגשמיות של המצוות, שכעת אין נראה וניכר האלוקות שבהם, אך לעתיד יתגלה האור האלקי הטמון ונגזר בהם, ועל ידם תתגלה אלוקות בתחוננים. מכל מקום בזמן הזה אין לנו התגלות נפלאה זאת, כי העולם הגשמי עדיין נמצא תחת העלמת החושך וההסתרה, ורק לעת קץ הימין כשיתעלה העולם מגשמיותו, אזי תאיר הארץ מגודל כבודו יתברך שיאיר אז בחוזק גדול.

עיקר הארת המצוה בזמן הזה היא רק בעולמות העליונים ואילו לעת עתה עיקר הארות המצוות אינם אלא בעולמות העליונים, שבהם מאיר בתוקף רב רצון העליון המלוכש בהם, וממילא דוקא כאשר הם מתעלים למעלה בספירות העליונות, אזי מאיר אור הא"ס הנכללת בהם בהארה גדולה ונשגבה. ולכן צריכים המצוות ל'תרוץ הגרפי' - אהבה ויראה, שהם הכוונה לשמה שבהם, שעל ידם ובכוחם דוקא יש להם עליה למעלה, וע"ז הם מאירים באור האלקי המלוכש בהן.

הנה התניא בפרק מ', בתוך דבריו לבאר ענין העלאת התורה והמצוות למעלה בעולמות העליונים הנגרמת ע"י העסק בהם מתוך כוונה לשמה, בדחילו ורחימו, כתב וז"ל: אבל בתפלה בכוונה ותורה בכוונה לשמה, הרי הכוונה מתלבשת באותיות הרבור הואיל אלו, לכן היא מעלה אותן עד מקומה ב"י ספירות מדבר אותיות אלו, ושב מאיר ומתגלה אור א"ס ב"ה שהוא רצון העליון ב"ה המלוכש באותיות התורה שלומד ובכוונתו, או בתפלה ובכוונתו, או במצוה ובכוונתו, בהארה גדולה לאין קץ, מה שלא יכול להאיר ולהתגלות כלל בעוד האותיות והמצוה בעולם הזה הגשמי, לא מינה ולא מקצתה, עד עת קץ הימין שיתעלה העולם מגשמיותו ונגלה כבוד ה', עכ"ל.

ביאר כאן התניא מעלת ענין העלאת דיבורי התורה והתפלה ועשיית המצוות אל מקומן ושורשן למעלה בספירות העליונות, והתכללותן שם באור ה', כי שם מאיר בהתגלות אור הא"ס המלוכש בהן, מה שלא היה יכול להאיר ולהתגלות בעולם כן בעוה"ז השפל והחושך. ורק כאשר הם מתעלים אל מקורן, מכח הכוונה והמחשבה לשמה שבהם, אזי הם מאירים באורם הגדול והנשגב, שהיא גילוי רצון העליון ב"ה המלוכש באותיות התורה ובפעולת המצוות.

תכלית קיום המצוות שיאיר אורם למטה בעוה"ז, ויתגלה בשלימות לעתיד לבוא

כי אע"פ שעיקר תכליתן של התורה והמצוות הוא לגלות

פטרון הגליון - תמוז

נתנדב לעילוי נשמת הרב החסיד
ר' אהרן ב"ר ישראל הכהן שפאנגעלעט ע"ה
נלב"ע כ"ה תמוז תשמ"ז לב"ק

ישנם זמנים של עלית התורה והמצוות, כלומר שבהם מתעלים כל התורה והעבודה של האדם למעלה, וכגון בזמני שבתות ומועדים, שכל העסק של האדם בדברי קדושה בתומ"צ במשך ימות השבוע אינו דומה כלל לאופן קיומם ועשייתם ביום השבת קודש, שהוא זמן של עליית העולמות, והעבודה להשי"ת בו ביום הוא במדרגה נעלית יותר משאר הימים, וכמו כן ביום הזה ישנה עליה לכל התורה והמצוות שעסק בהם האדם במשך ימות החול

~

לעתיד לבוא בזמן שתאיר הארץ מכבודו יתברך, אזי יבין כל יצור כי גם חלק הגשמי של העולם הוא אלוקות כמו חלק הרוחני, וכמו כן כל המושגים ופעולות הגשמיים הכל נחשבים כמו דברים רוחניים, כי בכלם נמצא עניינים שונים ונעלמים הנפעלים על ידיהם, ואינם סתירה כלל לאלוקות

מן התועלות הנשגבות של תומ"צ - שהם מקרבים את האדם לבוראו יתברך

והנה לבאר סיבת הדברים מדוע אכן יש צורך בדבר שיהא לתורה ומצוות עליה גדולה למעלה, ושהם יאירו באור גדול בגילוי אור האלוקות שבקרבם, הנה באמת יש בזה טעמים רבים, ובדברינו כאן לא נבאר רק אחד מהם. והוא, כי הנה אחד מן הדברים היותר גדולים הנפעלים ע"י קיום תומ"צ, היא מה שהם פועלים התועלות רוחני וגילוי אלוקות בנפש האדם עצמו העוסק בהן ומקיימן אותן, כי ע"י שאיש ישראל דבוק בקיום התרי"ג מצוות ובעשיית רצונו יתברך, ע"י"ז הוא מתנתק מהחושי החומרי והגשמי של העולם הזה, והוא זוכה להתעלות ולהידבק בעניינים שמימיים ובאורות העליונים המעלים ומקרבים אותו לבוראו יתברך - שזה התכלית הנרצית של האדם עלי אדמות, לזכות להיות משכן להשראת שכנתו יתברך, שישרה הקב"ה את הודו וזויו עליו, ושיהיה הוא כלי לגילוי שכנה בתחתונים.

בלא הרגשת אור המצוה אין האדם מתעלה כ"כ על ידה

והנה אילו היה האדם מקיים את המצוות בלי שירגיש בהן שום התגלות אלוקות והארה עליונה, אזי לא היתה

עשייתו פועל אצלו כל כך שיוכה על ידי זה להתעלות ולהיפטר מחשבת החומריות והגשמיות וכדומה, ולא היה ניכר בו שום השתנות שנתהווה ע"י קיום המצוה, וכגון שמיד אחר עשיית המצוה היה יכול גם להתעסק ולהיות מונח בכל כוחו ומחשבתו בתאוות עולם השפל הזה, וכן לא היה מן הנמנע אצלו לדבר אח"כ דברים בטלים ולשוו הרע וכדו', כי לא היה מרגיש בהם סתירה כלל לפעולת המצוה שעסק בה מיד קודם לכן, כיון שבשעת עשייתה לא היה דבוק כלל בחלק האלוקות הגנוז במעשי המצוות, וממילא לא זכה להתעלות כל כך על ידו ולהרגיש את הגילוי שכנה ואור העליון שקנה בנפשו ע"י קיום רצונו יתברך בעשייתו.

עשיית המצוה מתוך 'אהבה ויראה' שונה לגמרי מפעולתה בלי כוונה לשמה

ונאמר בדרך משל, הנה כאשר האדם מקיים מצות 'סוכה', שהוא בונה סוכה וכו', וכן הוא יושב ואוכל ושותה שם וכדומה במשך ימות החג, וכל זה נעשה מתוך מחשבה וכוונה של 'אהבה ויראה' להשי"ת, הנה מלבד מה שהאהבה והיראה בעצמם נכללים בתוך התרי"ג המצוות, וממילא זוכה האדם על ידם ליותר

ב.

וה' נתן חכמה לשלמה: שלמה המלך ידע איך להעלות דברים גשמיים להקדושה

אשר שלמה המלך היה צדיק גמור, ולכאורה איך זה מתאים עם ריבוי העונג וההרחבה בענייני עולם הזה שהיה נוהג בימיו.

שלמה המלך הוא במדרגת המלך המשיח

אך הוא הדבר אשר דיברנו, כי עניינו של ימות המשיח ותיקון העולם שיהיה אז, היינו לתקן ולברר את גשמיות העולם עצמו, ולהאיר גם שם את אור הקדושה העליונה, שתאיר בו אלוקות בשלימות.

כי הנה שלמה המלך ע"ה היה מעין ממש של המלך המשיח, כי בזמנו היתה 'סיהרא באשלמותא' (וזה"ק ח"ב פה), והוא היה הדור הט"ו מאברהם אבינו, המורה על מצב הירח ביום ט"ו לחודש שהיא נמצאת אז במילואה (שם), והיינו שהירח - המורה למידת המלכות, נכסת ישראל, האירה אז בתוקפה ובגבורתה, מעין מה שתמידה להאיר בזמן העתיד שיהא אור הלבנה כאור החמה. וכן מצב עם ישראל בימים ההם - שהיה הזמן הכי טוב לישראל במשך כל ימות עולם - היה מעין עמידת ישראל לעת"ל בזמן המנוחה לאחר התיקון השלם, והיה חסר רק כחות השערה ממש שיהיה הוא בעצמו משיח. וכן מצינו בדברי חז"ל (שהש"ר פ"א, ה) שמכונה בשם 'משיח', וזה כאשר ביקשו החכמים לצרפו עם אלו שאין להם חלק לעוה"ב, יצתה אז בת קול ואמרה (תהלים קה, טו) 'אל תגעו במשיחי', הרי שדרגת שלמה המלך הוא מעין מדרגת מלך המשיח.

מטעם זה עסק בבידור גשמיות העולם - מעין זמן ימות המשיח

ומאחר שהתנוצץ בו אורו של משיח, לכן עסק כל ימיו ע"פ המהלך והעבודה של ימות המשיח, וגם הלך לתקן את כל העולם ואנשיו להיות מוכן ומוזמן לקבל את הגילוי הנפלא של התיקון השלם. וכיון שנתבאר שכל הגילוי של ימות המשיח הוא בענין הורדת אור האלוקות בתוך עולם הגשמי ומלאו, לכן עסק שלמה המלך בתיקון ענייני גשמיות וחומריות העולם, כדי שתתגלה מטרם הנכונה בבריא, ולגלות שאינם סותרים כלל להתגלות אלוקות, ואדרבה, בהם יש גילוי יותר עמוק של כבוד יתברך המאיר מתוך חשבת העולם וחומריותו דוקא.

עיקר מעלת ימות המשיח - שתאיר אלוקות בשלימות בתחתונים דוקא

ועתה נחזור לדברי התנאי הנזכרים, שעיקר גילוי הארת המצוות יהיה בצורת השי"ת ב'עת קץ הימיו שאנאז' יתעלה העולם מגשמיותו ונגלה כבוד ה'.

הנה ביאור דבריו הק' שכתב שבימות המשיח 'יתעלה העולם מגשמיותו ונגלה כבוד השי"ת', אין כוונתו לומר שבזמן ההוא יתבטל חלק הגשמיות של העולם הזה, וכל העולמות יהיו רק רוחניים ושמימיים, וכאילו לומר שכל העולמות הנמצאים למטה יתעלו למעלה להיכלל בעולמות העליונים, וכן כל באי עולם יתנשאו להיות כמלאכים, או עכ"פ באיזה מדרגה קרוב למהותם וטבעם, שכל זה אינו, כי אדרבה, עיקר מעלת ימות המשיח ושלימות התגלות האלוקות שבזמן העתיד, היא בזה שירד אורו הגדול כביכול למטה ממש, עד שיאיר אור השכינה בעולם התחתון והגשמי באותה דרגה כמו שהוא מאיר בעולמות העליונים, וממילא לא יהא שום צורך לעלות למעלה ולפשוט עצמו מענייני עוה"ז בכדי להידבק בהקב"ה, כי הוא יתברך יהיה נמצא כאן בעולם השפל בתוך גשמיות העולם ג"כ.

וביותר, כי עיקר רצונו יתברך בבריאית העולמות היה בשביל הגילוי הנפלא של אלוקות המתגלה דוקא למטה בעולמות התחתונים, שזהו מין גילוי שונה לגמרי ממה שהוא יתברך מתגלה בעליונים, ולתכלית זה בלבד ברא הקב"ה את כל הבריא, והיינו שתתגלה בחינת אלוקות המופיע בתוך הגשמיות וההעלמה, וכמו כן יהיו הנבראים המוכרחים המשיגים את גילוי זה - אנשים גשמיים, המורכבים מגוף ונשמה דייקא, ולא מלאכים ושרפי מעלה שאין להם שייכות כלל עם עניינים חומריים וכו'. וזהו עיקר החידוש והקודרה של הגילוי הנשגב של זמן העתיד שמחכים אנו תמיד אליו - התגלות אלוקות בתחתונים בשלימות.

בזמן הזה - גשמיות ורוחניות הינם צרות וסותרות זו לזו

ונמצא שמה שאנו מורגלים תמיד בזמן הזה לומר, שבכדי להיות דבוק בהקב"ה באמת צריכים לפרוש מענייני גשמיות וחומריות, ולהתפוש מכל חיזו דהאי עלמא ולהידבק תמיד רק בדברים רוחניים וכדומה, ורק

וזהו גודל המעלה הנפלאה שמצינו בענין 'חכמת שלמה', והיא מה שנאמר בו (מלכים שם ה, ט-ט) 'יתן אליקים חכמה לשלמה ותבונה הרבה מאד וגו', ותרב חכמת שלמה מחכמת כל בני קדם' וגו', וכן כתוב שם (פסוק ד) 'ויבוא מכל העמים לשמוע את חכמת שלמה' וגו'. ועומק הענין בזה הוא, כי שלמה המלך בגודל חכמתו השיג את כל שורשי הבריאה והטבע הגשמיים, איך כולם מושרשים בתורה, והיה יכול להסביר את כל חוקי הטבעיים ומקורם ע"פ חכמת התורה שהיא מקור כל הבריאה, כי אכן גם כל הטבע אינו אלא גילוי אלוקות המוסברים ומבוארים ע"פ שכל התורה. וע"י שהשיג את שורשם ומקורם של כל הנבראים בקדושה, היה יכול לעסוק בהם באופן הראוי, שלא יכסו ויסתירו על אור האלוקות הגנוז בהם, ולמצוא את נקודת החיות האמיתית שבהם.

כוונת שלמה במסירת החכמה למלכי העמים - כדי שיתבטלו ויבואו לצד הקדושה

ואכן שלמה המלך דרש כן בעוז ותעצומות לכל חכמי הדור ומלכי העמים שבאו אליו לשמוע ממנו סתרי מדע וחכמה, וגילה להם איך שכל הבריאה כולה וכל חוקי הטבע אינם אלא גילויים של אלוקות, והיה ברצונו שייבינו כולם ויעמדו על עומק חכמת התורה, חכמת אלוקות המונחת בבריאה, ועי"ז יבטלו את עצמם כדור להקב"ה, ומכח זה יקבלו ממנו גם את ה'סוף דבר הכל שגמע את האלקים ירא ואת מצותיו שמור' (קהלת יב, ג), ובוזה יבואו לקיים - עכ"פ - את שבע המצוות שנצטוו, שהם תיקוני העולם הטבעי והגשמי.

כאשר האומות מקיימים השבע מצוות הרי זה תיקון העולם

כי אכן זה וודאי שאין להם שייכות עם השכל האלקי המופשט וההשגות העליונות המתגלות בעצם שורש התורה, ולכן אין לדרוש מהם שיבואו ויקיימו את כל ציוויי התורה כמו שנדרש כן מבני ישראל, אלא שמכל מקום בוודאי יש לתבוע מהם דבר זה שישונו את מקור חוקי הטבע ועניינים השכליים שבבריאה המובנים גם לשכל הגשמי, כי לאמיתת הדבר כולם מקורם בקדושה, וממילא כאשר ישונו בשכלם הטבעי את עומק החכמה הגנוז בחוקים ומשפטים הצדיקים האלה, אזי יתנהגו בשלימות הראוי בעת עסקם בענייני העולם הזה, ויגרם מזה תיקון העולם הגשמי. ותכלית מבוקשו בזה היה בכדי להכניע את קליפת הס"ט עצמה שתיבטל לגמרי אל הקדושה, מעין זמן התיקון שלעתידי, ועי"ז יהיה שלימות גילוי אלוקות בעולם.

צריך להבין מהו גודל מעלת 'שלושת אלפים משל' שדבר שלמה

ובענין זה יבואר מה שמשבח הכתוב את גודל חכמת שלמה באמרו (מלכים שם, יב) 'וידבר שלוש אלפים משל', אשר לכאורה אינו מובן כלל איזו רבותא ומעלה יש בזה שהיה יכול ליתן הרבה משלים על איזה דבר, ומהי המעלה הנפלאה הזאת אשר מפאר אותו הכתוב בה, אשר ממנה נכיר את רום מעלת חכמתו הנשגבה.

שלמה המלך השיג איך כל הנבראים רומזים לדברים שמעליהם

ולהאמור יובן הדבר היטב, כי הנה מטרת המשל, היא לבאר ולהבין איזה דבר שאינו מובן בפשטות, והוא נלמד רק מענין השני הדומה לו, אשר ממנו נקיש ונשכיל גם על הדבר האחר, כי המשל יורה עליו להבין עניינו מתוך הדבר המשתווה אליו.

והנה בגודל חכמתו השיג שלמה המלך איך שכל הדברים הנמצאים בעולם הזה התחתון הינם

רק משלים למציאותם הדומים אליהם בעולמות העליונים. והבין איך כל דבר גשמי העומד לפנינו הינו משל ודוגמא לדבר אחר שלמעלה ממנו בעולם העליון, וגם הדבר השני רומז לדבר נוסף שבעולם הגבוה ממנו ג"כ, וכן הלאה, עד למעלה מעלה בשורש כל המציאות והנבראים, שהוא האין סוף ב"ה בעצמו, עילת כל העילות וסיבת כל הסיבות. והיינו שבכל דבר שבעולם השיג הוא את מקור ושורש של הבריאה הזו, ואיך נשתלשלו מציאותו וקיומו מעולמות העליונים, בסדר השתלשלות זה מזה וכו', עד למעלה במקור החיים ב"ה המחיה את כל העולמות בכל עת ורגע.

וזהו המעלה הנפלאה בחכמת שלמה שדבר 'שלושת אלפים משל', והיינו שבכל מציאות ונברא בעולם שראה, הבין מיד איך הוא משל ודוגמא למציאות הדומה אליו בעולם שלמעלה ממנו וכו', עד שהשיג את שורש כל הנבראים למעלה, ועי"ז היה מקשר אותם לשורשם, שלא יהיו נפסקים ממקור חיותם האמיתי, וממילא לא יסתירוהו ויעלמוהו.

לכן היה יכול לעסוק גם בעניינים גשמיים, כי לא היו נפרדים ממקורם

וכיון שזכה לעמוד על מקור ושורש של כל הנבראים הגשמיים שבעולם, והשיג בשכלו הון שכולם שורשם בקדושה ומקבלים חיותם רק מחי החיים ב"ה, ממילא לא היה צריך לפרוש מענייני גשמיים וחומריות וכדו', כי לא היו הם אצלו בבחי' פירוד מהש"ת, ולדידה לא היו מעלימים ומסתירים על שורש חיותם במקום קדוש, ולכן כאשר עסק בהם לא היה הוא דבוק כי אם במקורם האמיתי - הקב"ה בעצמו. וזהו מעין הגילוי הנפלא של 'מות המשיח, שאזי יתגלה לעין כל מקור כל הבריאה הגשמית והשפלה, שכולה איננה אלא גילוי אלוקות, ויודע כל פעול כי אתה פעלתו ויבין כל יצור כי אתה יצרתו', ותאיר הארץ מכבודו יתברך בשלימות.

'שיר השירים קודש קדשים' - מפני שעוסק ב'יחוד העליון'

ולכן גם חיבר שלמה המלך דוקא את מגילת 'שיר השירים', שהיא קודש קדשים (ידיים פ"ג מ"ה), ועוסקת בעניינים העומדים ברומו של עולם, גבוה מעל גבוה, מגודל האהבה שבין הקב"ה וכנסת ישראל, וענין היחוד הנפלא של קוב"ה ושכינתיה, שהם הדברים הכי קדושים ואציליים שרק ישנם בבריאה. אך בפשטות הנה כל השיר הלז מדבר מדברים שפלים וירודים, כאהבת הרעיה לדודה האהוב אצלה וכו', הסותרת לכאורה את כל החיבור הקדוש של כנ"ס עם דודה.

גם הדברים השפלים שבבריאה הינם רק כרמז אל הנעשה למעלה

אך הן הדברים אשר אמרנו, כי שלמה המלך מרוב גדולתו וקדושתו, ומגודל חכמתו הרמה שהשיג איך כל דבר שבבריאה רומז למקור שורשו בעולמות העליונים, לכן גם בדברים הכי ירודים שבה לא ראה אלא מה שנרמז בהם הדברים הגבוהים והנעלמים, ואיך הם מרמזים ליחוד העליון שבין חתן והכלה העליונה, והוא חיבר וקשר את כל הנעשה תחת השמש לאמיתת מקורו ושורשו למעלה, וממילא לא נמנע מלהשתמש גם בעניינים אלו לדוגמא ומשל אל הנפעל בעליונים.

שלמה המלך נשא אלף נשים - מפני שרצה לקרוב לצד הקדושה

וע"פ הדברים האלה נוכל לפרש ג"כ הענין שנשא שלמה המלך אלף נשים כנזכר לעיל, ולהאמור יבואר שעשה זאת בכדי לקרב את הס"ט ולהכניע אותה לצד הקדושה, מעין זמן התיקון שלעתידי לבוא.

כי הנה בעומק חכמתו וברוח קדשו הבין שהמע"ה כי הנשים הללו הן כוחות נעלים ושרשיים שבצד הקליפה, (ובוזה"ק האריך בזה לבאר שהאלף נשים רומזים ל'אלף יומין דחול', שהם ביוורי ניצוצין של ימות החול שרצה שלמה להעלות. וכמו כן יש בזה איכות דבריו האריה"ק לבאר סוד מספר האלף הללו, ואכ"מ). ועל כן חשב שלמה שכאשר ישא אותן, והיא בדרגת 'משפיע' אל הניצוצות האלו - וכדוגמת איש ואשה, שהאיש משפיע לאשתו -, אזי היא ביכולתו ללמדם את עומק חכמתו של הקב"ה המונחת בכל חוקי הטבע ג"כ, ועי"ז יתהפכו הם לצד הקדושה, ויוכל להכניעם ולהכניסם תחת כנפי השכינה, ומלאה הארץ כבודו.

'נשיו הטו את לבבו' - כי עבר על ציווי התורה

אמנם טעה בזה ה'חכם מכל אדם', כי עבר על מה שכתוב בתורה (דברים יז, יז) 'לא ירבה לו נשים', ולכן לא גרם הדבר רק נפילה אליו, וכמו שנאמר (מלכים שם יא, ד) 'ויהי לעת זקנת שלמה נשיו הטו את לבבו אחרי אלהים אחרים', והיינו שבמקום שהוא יכניע אותם תחת צד הקדושה, הנה אורבה, הם התגברו עליו, והטו את לבבו אחרי ההבל, ולא הצליח לקרוב אל הקדושה.

התורה שיערה את גודל טומאת הקליפה, שאין יכולים לבטל אותה עד עת קץ

וטעם הדבר מה שאכן אסרתן התורה, היא מפני ששיערה החכמה העליונה את טומאתה הגדולה של הס"ט א וצד הטומאה, וגודל חוצפתה ועזותה, לבלתי לכרוע אל הקדושה ולהכניע עצמה אליה, ומרוב גאותה איננה מוכנת להיבטל לאמיתת החכמה ולאמת האלוקות, וברצונה להישאר קיימת על מעמדה ולעסוק תמיד בתאוותיה הנפולות והירודות. וממילא אין בכוח שום בריה שבעולם לפעול על הקליפה ולגרום לה להכניע את קומתה הזקופה לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה, ורק ביד הש"ת בעצמו לפעול זאת לעתיד בומן המקושה לעת קץ הימין. ואילו לעת עתה עלינו להמתין ולצפות על זמן הגאולה, ואל לנו לערב עצמנו בעניינים אלה שהם כבשי דרחמנא.

אסור לאדם להתעסק במה ששייך לגבוה

וזהו כלל גדול אשר נחנף מאד לידע, והוא נוגע בכל הדברים שכאלו וכיוצא בהם. והוא, שאכן כל הדברים המוטלים על האדם לעשות בעוה"ז שנצטוו עליהם בתורה מפי הגבורה, הנה צריך הוא לעסוק בהם בכל נימי נפשו, ולעשותם במסירות נפש ככל אשר יורוהו, כי אין לך דבר העומד בפני קיום רצון הש"ת בשלימות. אך מאידך גיסא, עניינים הללו התלווים במעשי ידי הקב"ה בלבד, ולא נמסרו לבני אדם לפעול בהם, אסור לו לבן אדם לשלוח בהם יד, וביותר בעניינים נעלמים הנוגעים לתיקון העולם שבמימות המשיח, שהינם רשות גבוה בלבד, ואין לו לשום נברא שייכות איתם כלל. ואכן כאשר יבוא האדם להתערב ולעסוק בעניינים שכאלו שלא נצטווה עליהם, אזי לחטא יחשב הדבר לו, כי אל לו לפעול כלום אלא בדברים שניתנה רשות לעסוק בהם, ואילו בעניינים הגבוהים והרמים שלא נמסרו אליו, אסור לו להכניס ראשו בהם, ועליהם נאמר (תנייגה ג.) 'במופלא ממך אל תדרוש', והעסק בהם לא יגרום לו רק נפילה וירידה, היפך הכוונה הרצויה.

לעתידי לבוא יבטל הש"ת בעצמו את הס"ט א והקליפה

ואכן עלינו לצפות ולייחל תמיד אל זמן התיקון השלם, כאשר 'אתא הקב"ה וישחוט למלאך המות', ואזי יהיה זבח לו בצורה, וכל הרשעה כולה בעשן תכלה, ויעביד הקב"ה בעצמו ממשלת זדון מן העולם, וימלא כבוד ה' את כל הארץ, בב"א.

שלמה המלך דרש בעוז ותעצומות לכל חכמי הדור ומלכי העמים שבאו אליו לשמוע ממנו סתרי מדע וחכמה, וגילה להם איך שכל הבריאה כולה וכל חוקי הטבע אינם אלא גילויים של אלוקות, והיה ברצונו שייבינו כולם ויעמדו על עומק חכמת התורה, חכמת אלוקות המונחת בבריאה, ועי"ז יבטלו את עצמם כולו להקב"ה

כי שלמה המלך מרוב גדולתו וקדושתו, ומגודל חכמתו הרמה שהשיג איך כל דבר שבבריאה רומז למקור שורשו בעולמות העליונים, לכן גם בדברים הכי ירודים שבה לא ראה אלא מה שנרמז בהם הדברים הגבוהים והנעלמים, והוא חיבר וקשר את כל הנעשה תחת השמש לאמיתת מקורו ושורשו למעלה, וממילא לא נמנע מלהשתמש גם בעניינים אלו לדוגמא ומשל אל הנפעל בעליונים

א. מטירת מרים לכפר על חטא עבודה זרה

וישב העם בקדש ותמת שם מרים ותקבר שם (ב. כ. א.)
פי' רש"י: 'למה נסמכה מיתת מרים לפרשת פרה אדומה, לומר לך כמו שפרה אדומה מכפרת אף מיתת צדיקים מכפרת'.
הנה כפרת הפרה אדומה היא על חטא העגל, שהוא היה חטא של עבודה זרה. ואם מיתת מרים מכפרת מעין כפרת הפרה אדומה, הרי שגם היא כיפרה על חטא זה. ואכן מיתת מרים היתה ביום י' ניסן (סדר עולם רבא פ"ג), שהוא היום שעלו נצטוונו 'משכו וקחו לכם צאן למשפחותיכם' וגו' (שמות יב. כא) וביארו חז"ל (שמי"ד טו. ב) דהיינו 'משכו ידכם מעבודה זרה', ואם כן הרי שיום זה מסולח הוא לפרוש מעבודה זרה, וכך גם מסולח הוא לכפר על חטא עבודה זרה.

וביותר יש לומר, כי בכות פטירת מרים ביום י' ניסן, היה כח לכלל ישראל למשוך את ידיהם ביום זה מן העבודה זרה. ואף על פי שקדמה פרישת כלל ישראל מעבודה זרה ארבעים שנה לפני פטירת מרים, אכן כח מיוחד היה להם להתקשר אל הוכות העתידה להיות ביום זה. והוא על פי מה דאייתא בזה"ק (ח"ב ע"ה ע"ב): כי 'משכו וקחו' מרמו על 'משכו יומין עילאין לאנהרא ליומין תתאין' שימשיכו את הימים העליונים (שהם שש"ו ימים כמנין 'משכו'), עיי"ש. וכל החילוקים שבין עבר הזה ועתיד הם רק בימים התחתונים, שהם נמצאים תחת בריות הזמן שברא הקב"ה בעולם הזה, אבל בימים העליונים אין את כל החילוקים אלו. ולכן כאשר המשיכו כלל ישראל מן הימים העליונים, קיבלו בהם כח להמשיך כבר בשנת יציאת מצרים את זכות פטירת מרים שעתידיה להיות ביום זה, ועל ידי זה פרשו מן העבודה זרה, כי ביום זה יש זכות מיוחדת הנותנת כח לזה.

ב. מורים את מוריהם כענין הטענה של מרים הנביאה על משה רבינו

ויאמר להם שמעו נא המורים המן הסלע הזה נוציא לכם מים (ב. י. א.)

פי' רש"י: 'לפי שלא היו מכירין אותו, לפי שהלך הסלע וישב לו בין הסלעים כשנסתלק הבאר, והיו ישראל אומרים להם מה לכם מאיזה סלע תוציאו לנו מים. לכן אמר להם 'המורים' סרבנים, לשון וְנִי שוּטִים, מורים את מוריהם', ויש להפליא את הדברים החריפים שאמר להם משה רבינו.

ויש לפרש כי היה מעשה זה תיכף אחר שנסתלקה מרים הנביאה, ולפיכך הוצרכו למים ונהיה כל הדבר. ורצה משה רבינו לעורר את זכותה של מרים, ולקשר את כלל ישראל אליה, כדי שיוכלו לזכות להשפעת באר המים כאשר היה עד עכשיו בזמנה. כי לכאורה נכשלו כלל ישראל כאן בחוסר אמונה וחסרון בקבלת דברי משה רבינו כראוי, ולכן היה קטרוג עליהם שלא יזכו להשפעת הבאר. ומפני זה עורר משה רבינו את הענין של 'מורים את מוריהם' אשר 'מורים' הוא אותיות 'מרים', לרמוז על כך שמורים הנביאה הרי גם כן אמרה דעות למשה רבינו והיו לה טענות עליו. והיא בודאי עשתה את מעשיה כל כולם לשם שמים, וכל דיבוריה על משה היו ככוונה לשם שמים, אלא שהיה עליה טענה בְּדָקוּת ולכן נצטרעה. ואם כן, כאשר כלל ישראל נכשלו והיו 'מורים את מוריהם', בא משה רבינו וקשר את השאם באותו השאם דק של מרים הנביאה. והתועלת בדבר הוא, שהרי מרים הנביאה בודאי חזרה בתשובה ותיקנה את השאם בשלימות. ועל ידי שיתקשר השאם של כלל ישראל בחטאה, יזכו כלל ישראל גם כן לשוב בתשובה על חטאם הזה [כדאי בספ"ק כי לפעמים מומין הקב"ה איהו מכשול לצדיקים - הנחשב לחטא לפי גודל מדרגתם, כדי שעל ידי זה יוכלו להעלות עמיהם את החוטאים, ואכמ"ל] ועל ידי זה יושפעו מים מן השמים בזכות מרים הנביאה.

ג. באכילת המן השפיע הקב"ה דעת לעמוד בנסיונות

ויסעו מדה ההר דרך ים סוף לסבב את ארץ אדום, ותקצר נפש

העם בדרך. וידבר העם באלקים ובמשה וגו' ונפשנו קצה בלחם הקלקל (כא. ד. ה-ו).

יש להבין למה כאשר קצרה רוחם לפי שסבבו את ארץ אדום ימים רבים, באו לידי תרעומות על מאכל המן.

ויבואר על פי דברי האריה"ק (ע"ה שער כה פ"ב) כי על ידי המן היה הקב"ה מושפיע 'דעת' לכלל ישראל, וכמו שנרמז בלשון הכתוב 'ויאכילך את המן וגו' למען הודיעך' וגו' (דברים ה. ג). והנה המן היה נשפע לכלל ישראל דבר יום ביומו (שמות טו. ד), כי בכל יום ויום השפיע הקב"ה את הדעת המיוחדת הנצרכת לאותו היום, כדי שיהיה להם כח לעמוד בנסיונות שיבואו להם באותו היום, ולזכות להשפעת התורה המיוחדת לאותו היום (כדברי חז"ל (תהומות בשלח ט) שלא ניתנה התורה אלא לאוכלי המן, כי על ידי אכילת המן היו זוכים להשפעת התורה של אותו היום).

והנה אחד מן התועלות הגדולות של ה'דעת', הוא כח הסבלנות. כי על ידי שיש לאדם דעת נכונה להבין את אשר לפניו, אוי יש לו סבלנות ואורך רוח לסבול את כל הקשיים העומדים לפניו, ואין הוא מתפעל מכל קושי ונסיון שבא לפניו. ולפי שהויתה אכילת המן פועלת השפעה של דעת כפי הנצרך בכל יום ויום כנ"ל, לכן בודאי כי כאשר באו לסבב את ארץ אדום 'ימים רבים', שהיו צריכים לזה כח מיוחד של סבלנות לסבול אריכות זו (שהיא באה לרמוז על אריכות ימי גלות אדום, ואכמ"ל), השפיע להם הקב"ה באכילת המן השפעה מיוחדת וגדולה של דעת, שתהיה להם יכולת לסבול את קושי האריכות.

אכן כל השפעה גדולה צריכה כלים שיקבלו אותה, וכך גם כאשר השפיע הקב"ה עליהם את הדעת הגדולה בעת סבבם את ארץ אדום, היו צריכים כלל ישראל להיות מוכנים לקבל השפעה גדולה זאת. ולפי שקצרה נפשם בדרך, הרי שלא רצו לקבל את השפעת הדעת הגדולה שנתן להם הקב"ה. ולכן היתה אכילת המן קשה עליהם, כי כאשר משפיעים לאדם אור גדול ועולה שאין לו כלים לקבלו, אין הוא יכול ליהנות כלל מזה האור. וכך גם היה אצלם, אשר מפני שלא היו מוכנים להשפעת הדעת הגדולה ששפעה אליהם, לכן לא יכלו לסבול את אכילת המן, כי לא הרגישו טעם באור הדעת הגדול שהשפיע הקב"ה אליהם.

ד. זקני מדין באו אל בלעם בתורת נביא דוקא

וילכו זקני מדין וזקני מדין וקסמים בידם (בב. י. א.)

פי' רש"י: 'ד"א קסם זה נטלו בידם זקני מדין, אמרו: אם יבא עמנו בפעם הזאת יש בו ממש, ואם ידחנו אין בו תועלת. לפיכך כשאמר להם 'לעו פה הלילה', אמרו אין בו תקוה, הניחוהו והלכו להם. שנאמר 'וישבו שרי מואב עם בלעם', אבל זקני מדין הלכו להם'.

יש לפרש על פי פשוטו, כי המדינים הם מבני קטורה (בראשית כה. ג) אשר אברהם אבינו נתן להם מתנות ושלחם בעורתו חי קדמה אל ארץ קדם (שם. י. א.) ואמרו חז"ל (סנהדרין צא.) כי המתנות שנתן להם אברהם אבינו הוא 'שם טומאה'. ולכן היו המכשפים הגדולים יושבים בארץ קדם, והם היו בקיאים גדולים בקסמים וכישופים, ואפילו בלעם למד את כל חכמת הכישוף מהם (וזה"ק ח"א קל"ט).

ולכן כאשר באו זקני מדין אל בלעם, לא היה זה כדי שיפעול עבורם בדרך הכישוף, כי את זה כבר ידעו בעצמם טוב מאד. אלא באו אליו לפי שידעו שהוא נביא, שהרי היה נביא לאומות העולם לעומת משה רבינו (במדבר יד. יט), ולכן חשבו כי יש בכוחו לפעול פעולות ונסים על דרך הנבואה. ולכן אמרו כי רק אם יסכים לבא עמיהם מיד יש בו ממש, כי אז פירושו שהוא פועל בדרך הנבואה, שהוא פועל בדרך 'יש מאין' באותו מקום ובאותו זמן. אבל כאשר אמר להם שימתנו על הלילה, הבינו כי עומד הוא להשתמש עם כישוף, אשר הכישופים צריכים זמן ועסק רב עד שיוכלו לפעול עמיהם. ולכן ברגע שאמר להם כי הוא צריך עוד זמן, שוב הבינו כי אין להם תועלת ממנו, כי רוצה הוא לכשף ולקסום ואת זה הם יודעים בעצמם.

והו שאמר הכתוב שהגיעו אליו עם 'קסמים בידם' והכוונה היא כפשוטו, כי כח הקסמים והכישוף היה תחת ידם וברשותם, ולא

הגיעו לבלעם עבור זה. והו שאמר רש"י 'קסם זה נטלו בידם, אמרו: אם יבא עמנו בפעם הזאת יש בו ממש' וכו', כי זה עומק הפשט של 'וקסמים בידם' כי מחמת שהכישוף שבידם ידעו אם יפעול בכישוף או נבואה.

ה. בלעם ואתונו לעומת חמורו של משה רבינו

ויקם בלעם בבוקר ויחבשו את אתונו (כב. כא).

נראה בפסוקים שיש עסק גדול עם אתונו של בלעם, וטעמא בעי.

אכן הנה אמרו חז"ל (במדבר יד. יט) כי היה בלעם 'זה לעומת זה' למשה רבינו, והיה הוא הראש של הסט"א לעומתו של משה רבינו ראש בני ישראל. ולפיכך כשם שמצינו במשה רבינו כאשר ירד למצרים למען הבחירה שבהר הקב"ה בכלל ישראל, שאמר הכתוב (שמות ט. ב) ויקח משה את אשתו ואת בניו וירכיבם על החמור וגו'. כך כאשר בא בלעם ברצונו לבטל ח"ו את הבחירה בכלל ישראל (במדבר יד. כ), היה גם כן על ארון שהיה נקבת החמור. ולכן תמצא כי מנין 'משה' עם 'חמור' הוא אותו הגי' כמו 'בלעם אתון'. והחילוק ביניהם, שמצינו אצל משה 'חמור' זכר ואצל בלעם 'אתון' נקבה, הוא לפי שאצל הסט"א תמיד נחשבת הנקבה לעיקרית יותר, כמו שכתב האוה"ח הק' (בראשית מט. יא) על פי דברי הוזה"ק (ח"ג קלא).

ואמרו חז"ל (פיקי ד"א פ"ג) כי חמור זה שהרכיב משה רבינו עליו את משפחתו, הוא החמור שעליו עתיד מלך המשיח להתגלות כמו שנאמר (זכריה ט. ט) עני ורוכב על חמור, כי מיוחד הוא חמור זה לגאולתו של ישראל. ולעומת זאת, כאשר בא בלעם עם אתונו, היה זה בכדי לעמוד לעומת גאולתו של ישראל. והו שאמר לו המלאך שהוא בא לעקור אומה החוגגת שלש רגלים (במדבר כ. יד), כי הרגלים מיוסדים על הגאולה ממצרים, וידוע מדברי הספ"ק כי כולם מורים על הגאולה העתידה גם כן, והם מאירים בכלל ישראל הארה מן העתיד לבא. ולכן כאשר בא בלעם לחלוק על הגאולה העתידה, הרי הוא בא לעקור את השלש רגלים המורים על כך.

והו שמצינו בנבואתו של בלעם את המקור הראשון בתורה הק' על ענין מלך המשיח, כמו שכתב הרמב"ם (מלכים פ"א ה"א). והרי אמרו חז"ל (סנהדרין קה.) כי מברכתו של אותו רשע למדים אנו מה היה בלבו לקללם. ואם כן כאשר מצינו בברכותיו את ענין הגאולה העתידה, ודאי שבא עם אתונו ברצון לבטל את ענינו של משיח. אבל הקב"ה הפך את כל קללתו לברכה, ובישרנו דבריו על הגאולה העתידה לבא בכ"א.

ו. כלל ישראל נבדלים מן האומות גם בגלות

הן עם לבדד ישכון ובגויים לא יתחשב (כג. טו.)

מעלה זו של כלל ישראל שהם 'עם לבדד ישכון ובגויים לא יתחשב', מתבטאת ביותר בזמני הגלות. אשר אף על פי שכלל ישראל נמצאים בין הגויים ומפורדים בין האומות, מכל מקום אנו תמיד נבדלים מהם ומהמונם.

וזה נרמז בתיבות פסוק זה, כי 'הן עם לבדד' הוא בני 'בבל מדי יון אדום', הם הד' גלויות אשר בהם נתגלה כי עם ישראל שוכן לבדד. ותיבת 'ישכן' הוא בני 'מצרים' היא הגלות השורשית לכל הגלויות, והיו כלל ישראל מצויינים שם (הגש"פ) ושוכנים בדר מכל הגויים. וביתד הם בני 'שופר' עה"כ, כי ע"י השופר יקבץ אותנו הקב"ה מד' כנפות הארץ שהם כנגד הד' גלויות.

ז.

ברכת מה טובו לא חזרה לקללה

מה טובו אוהליך יעקב משכנותיך ישראל (כד. ה.)

אמרו חז"ל (סנהדרין קה.) 'אמר רבי אבא בר כהנא כולם חזרו לקללה חוץ מבתי כנסיות ומבתי מדרשות' דהיינו ברכה זו של מה טובו וגו'.

ויש לרמוז על כך, כי החילוק בגי' בין 'ברכה' ו'קללה' הוא (ס"ה) כמנין 'מה טובו', ולכן בברכה זו נותר הכח של הפיכת הקללה לברכה.

לא רחוקה

היא:

'תשובה' איז

נישט אזוי ווייט

און נישט אזוי

שווער

א. ללמוד ולעשות: האבן א שיעור כדי מען זאל וויסן וואס צו טון

לא עם הארץ חסיד - טאמער מען לערנט נישט הלכות קען מען נכשל ווערן אין איסורים | אפילו מען האט שוין געלערנט - פארגעסט מען די קלענערע פרטים | טאמער מען לערנט נישט אסאך אגדות חז"ל אויף מדות און מוסר - קען מען מאכן ערנסטע גרייזן אין השקפה | אפילו מען האט שוין געלערנט - דארף מען האלטן דעם קאפ וואך אויף די נושאים | א איד דארף לערנען תורה לשם 'קדושת התורה' - אפילו אויב עס וועט אים קיינמאל נישט נוגע זיין | דאס איז דער עיקר חיוב פון לימוד התורה | נשים זענען פטור פון דעם סארט לימוד | פארהאן אן עקסטערע חיוב פון לערנען הלכות וואס זענען נוגע - מביא לידי מעשה | נשים זענען מחויב מיט דעם סארט לימוד און מאכן א ברכה דערויף | למעשה: זיך קובע זיין א שיעור אין משנה ברורה וכדומה

ב. שובו אלי: א איד האט אייביג אן אפענעם טיר צו תשובה

תשובה איז א ריזיגע סוגיא און איז וויכטיג פאר יעדן עובד ה' צו קענען | די תחבולה פונעם יצר הרע: עס איז נישט אזוי פשוט | נעכטן האט ער עס אוועקגעמאכט און היינט מאכט ער עס אזוי הארב | ער האט איין אגענדע און ער דרייט וויאזוי עס קומט אים אויס בעסער | כאפ אויף זיין שקר און לאז זיך נישט נארן | זיי בודק וואס איז דער פועל יוצא פון דער פרומער דרשה | טאמער עס גיבט דיר חיות צו לערנען און דאווענען - הרי טוב | טאמער עס גיבט דיר נאכגעלאזטקייט און פארלוירנקייט - איז דאס דער יצר הרע | לא תאבה לו: דו קענסט יא תשובה טון און פאררעכטן

ג. ודרך תשובה הורית: תשובה פאדערט נישט דוקא קיין שווערע סיגופים

ווען מען ווייסט נישט וואס די עקרי התשובה זענען - ווערט עס שווער ווי א בארג | מען מיינט אז מען קען נישט תשובה טון | אמאל פלעגן בעלי תשובה צוברעכן דעם גוף | טאמער מען מיינט אז דאס איז מעכב - פילט עס זייער שווער | עס איז בפירוש נישט מעכב | עס איז בלויז א טפל און א הכנה צו תשובה | תשובה מיינט א טיפע חרטה | בלויז אן איידעלער גוף שפירט א געפיל פון חרטה | דערפאר האבן זיי זיך מסגף געווען - כדי צו ווערן איידל | ביי חסידים האט מען אויסגעאיידלט דעם גוף דורך אופנים פון מגלה זיין דעם אור פון דער נשמה | איין אופן: לערנען חסידות | נאך אן אופן: דאווענען מיט התלהבות | נאך אן אופן: זיך אויסרעדן צום רבוש"ע מיט אן אפנקייט | נאך אן אופן: קאכן אין קדושת שבת | חסידות האט אנטדעקט א ספעציעלן 'אור התשובה' וואס דאס אליינס ברענגט אסאך א טיפערע חרטה ווי אלע סיגופים | ער שפירט אז ער האלט עס נישט אויס און ווארפט זיך אינגאנצן אויף רבוש"ע

..א

ללמוד ולעשות: האבן א שיעור כדי מען זאל וויסן וואס צו טון

לערנען הלכות און מוסר

דער מסילת ישראל דא אין פרק יב רעדט ארום איבער א כלליות'דיגער מיטל וואס א מענטש מוז דאס האבן כדי צו קונה זיין די מדה פון נקיות, דאס איז דער ענין פון 'לימוד התורה', ווייל טאמער מען לערנט נישט - ווייסט מען נישט וויאזוי צו זיין א 'נקי'. און ער איז מדיגש בעיקר צוויי חלקים אין תורה וועלכע זענען זייער וויכטיג צו דעם, איינס איז 'לימוד הלכות' - כדי מען זאל וויסן וואס מען האט צו טון, און אפילו אויב ער האט עס שוין אמאל געלערנט, דארף ער עס איבער'חזרן כדי ער זאל נישט פארגעסן אלע פרטים - וועלכע ווערן שנעלער פארגעסן און פארנאכלעסיגט. און צווייטנס איז 'לימוד המוסר', סיי פון חז"ל און סיי פון שפעטערע - כדי מען זאל זיין וואך אויף געוויסע זאכן וואס א מענטש כאפט נישט אויף פון זיך אליינס; ווי ער זאגט דעם לשון: 'אין אדם נולד חכם' - קיינער ווערט נישט געבוירן קלוג, מען ווערט קלוג פון לערנען און זיך דערלערנען. און דעריבער מוז מען טאקע כסדר לערנען אלערליי ספרי מוסר - וואס יעדער ספר רירט אמאל אן א געוויסע נקודה וואס ער האט עס נישט באמערקט און איז נישט געווען אויפמערקזאם דערויף.

ווען דער קאפ ארבעט - כאפט מען אויף פרטים

דער מסילת ישראל שרים ברענגט ארויס נאך א נקודה איבער דער נוטיגקייט פון לערנען מוסר ספרים, אז אפילו אויב דער מענטש לערנט א מוסר ספר און ער טרעפט נישט קיין שום חידוש - וואס ער האט נאכנישט געהאט געוואוסט פון פריער, אבער די עצם זאך אז ער לערנט מוסר, איז גורם אז ער שלאפט נישט אינעם 'תרדמת הזמן', נאר זיין שכל

טראכט אויף א מוסר'דיגן אופן! און דורכדעם וועט ער אליינס טרעפן כסדר נייע נקודות וואס ער דארף בעסער ווערן און זיך מתקן זיין. ווייל ווען א מענטש איז וואך אויף א געוויסע נושא, טראכט ער אינגאנצן אנדערש ווי דער וועלכער איז נישט וואך דערצו! ער האט אן אנדערן סארט מהלך המחשבה וויאזוי ער קוקט אויף א זאך און וואס ער כאפט אויף.

בדרך כלל לערנט מען נישט היינט 'פשוט הלכה למעשה'

דער ענין וואס דער מסילת ישראל שרים זאגט דא איבער לימוד התורה, איז א געוויסער חידוש וואס מען איז נישט צוגעוואוינט צו לערנען אויף דעם אופן. ווייל געווענליך אין דער וועלט איז דער ענין פון לימוד התורה א נושא פאר זיך, וועלכע איז נישט פארבונדן מיטן ענין פון 'מביא לידי מעשה'. בפרט היינטיגע צייטן אין דער ישיבה'ישער וועלט, וואו מען לערנט זייער שטארק בעיון, מען צענעמט יעדע סוגיא בעומק מיט טיפע הבנות און הגדרות, און מען איז בכלל נישט אזוי פארנומען מיטן חלק ההלכה, צי מען פסק'נט טאקע אזוי אדער נישט. און אפילו דער שיעור וואס מען לערנט אביסל בקיאות, איז אויך נישט געשטעלט אויפן חלק ההלכה, נאר עס איז בעיקר געוויידמעט צו קונה זיין ידיעות אין תורה.

דער הויפט ציל פון לימוד התורה איז נישט דוקא אויף 'ידיעת ההלכה'

אינאמת'ן איז דער עיקר נקודה פון דער מצוה פון 'לימוד התורה' טאקע נישט געשטעלט דוקא מיטן ציל צו וויסן וואס מען זאל טון למעשה, נאר דער עיקר לערנען איז כדי צו זיין מקושר מיטן 'נותן התורה' כדי צו קונה זיין 'קדושת התורה'!

און כלפי דער נקודה איז נישט קיין גרויסער חילוק אויף וועלכן 'דרך' מען לערנט, אלע דרכים זענען גוט, יעדער דור און יעדער מקום האט זיך זיין 'דרך הלימוד', און מיט יעדן דרך קען מען זיך מקשר זיין מיט 'קדושת התורה'! דער עיקר איז, דער גאנצער קאפ ליגט אין לערנען, צי אין 'הבנת התורה', צי אין 'ידיעת התורה', און דורכדעם ווערט מען מקושר מיט קדושת התורה.

מען מאכט א ברכה 'לעסוק בדברי תורה' - בלויז אויף הלכות

אבער מיט דעם אלעמען, איז יא פארהאן אין חז"ל אזא באגריף אין 'לימוד התורה', אז א מענטש זאל זיך אראפזעצן און דורכלערנען אלע הלכות וועלכע זענען נוגע; ווי חז"ל זאגן (קידושין מ): 'גדול תלמוד שמביא לידי מעשה'. און אזוי זעט מען אויך פון דעם, וואס כאטש פרויען זענען נישט מחויב מיט דעם מצוה פון 'לימוד התורה'; ווי מען לערנט ארויס פונעם פסוק (דברים יא יט): 'וְלִמְדָתָם אַתָּם אֶת בְּנֵיכֶם', וואס מען דרש'נט פון דעם (קידושין ל): 'בניכם ולא בנותיכם', אז דער עיקר חיוב פון לימוד התורה איז נישט געגעבן געווארן פאר פרויען - דאך מאכן זיי יעדן טאג א ברכה בשם ומלכות: 'אשר קדשנו במצותיו וצונו לעסוק בדברי תורה', ווייל זיי זענען מחויב צו לערנען די הלכות וואס איז זיי נוגע. זעט מען פונדעם, אז אן ענין פון מצות לימוד התורה איז אויך, אז מען זאל פשוט לערנען כדי צו וויסן וואס צו טון.

דא א למדן און דא אן עם הארץ...

בחורים וואס לערנען א גאנצן טאג גמרא תוספות, דארפן האבן א ספעציעלע זהירות אין לערנען הלכה. ווייל אסאך מאל קען זיין איינער א גרויסער למדן

נקודות:

עס איז פארהאן אזויפיל הלכות וואס אויב מען לערנט עס נישט דורך, ווערט מען נכשל! און נישט בלויז אין זעלטענע פעלער, נאר אפילו אין 'חיי יום יום' זענען פארהאן אזויפיל אפענע סעיפים אין שולחן ערוך וואס מענטשן קענען עס נישט און ווערן כסדר נכשל דערין צוליב 'חסרון ידיעה'

אסאך מאל לערנט מען א שטיקל מדרש, וואס דאס איז ממש א 'יסוד', און דער וואס ווייסט נישט פון דעם מדרש, איז זיך געווענליך סותר מיט א בפירוש'ער חז"ל! עס קומט פשוט פון א חסרון ידיעה! דערפאר דארף מען האבן געוויסע סדרים צו לערנען מדרשים, אגדות חז"ל, מוסר ספרים וכדומה - אויף א בקיאות'דיגן אופן

די אלע 'עניני סיגוף' זענען בכלל נישט דער 'עיקר ענין' פון תשובה! דאס איז בלויז א 'טפל' און א 'הכנה' צו צוקומען צו דער נקודה פון תשובה! איינמאל א מענטש ווייסט, אז סיגופים איז נישט דער עיקר און איז נישט מעכב, ווערט שוין די גאנצע נושא פון תשובה מער א פשוט'ע נושא - וואס איז שוה לכל נפש

וואס ער לערנט א גאנצן טאג לומדות, אבער ווען עס מאכט זיך סיי וועלכע שאלה אין לעבן - האט ער האט נישט קיין אהנונג וואס ער האט צו טון. און דאס איז א סתירה צו 'תורה', ווייל 'תורה' מיינט, אז עס לערנט אויס דעם מענטש וויאזוי זיך אויפצופירן. עס האט דאך נישט קיין זינען, אז דא ארבעט ער אויף שלימות אין תורה, און דא ווערט ער נכשל אין 'חילול שבת' רחמנא ליצל... און כאטש וואס יעדער קומט דאך פון אן ערליכע טובה וואו ער האט צוגעזען וויאזוי מען דארף זיך אויפפירן, איז אבער נאכאלץ פארהאן אזויפיל הלכות וואס אויב מען לערנט עס נישט דורך, ווערט מען נכשל! און נישט בלויז ווען עס מאכט זיך אמאל אן אומגעווענליכע שאלה, נאר אפילו און די 'חיי יום יום' זענען פארהאן אזויפיל הלכות וואס מען קענען נישט און ווערן כסדר נכשל; ווי למשל, אין 'הלכות תפלה' זענען פארהאן אפענע סעיפים אין שולחן ערוך בלי שום חולק, וואס מענטשן זענען עובר דערויף יעדן טאג. און עס קומט פשוט פון 'חסרון ידיעה' וואס מען האט עס נישט געלערנט און מען ווייסט עס נישט.

כאטש לערנען קיצורי הלכות

עס איז זייער וויכטיג, אז בחורים זאלן נישט זיין אויסגעטון פון הלכה. מען דארף זיך צוגעוואוינען צו האבן כאטש א שטיקל סדר, אין לימוד 'הלכה למעשה' יעדן טאג. עס מוז נישט זיין 'בעיני' צו פארשטיין דעם גאנצן שיטת, נאר בעיקר דעם חלק וואס איז פשוט 'הלכה למעשה'. א בחור קען זיך מאכן א סדר אין משנה ברורה. און דערנאך דארף ער אויך לערנען די הלכות וואס שטייען נישט אין חלק אורח חיים - און זענען אויך נוגע למעשה; ווי למשל, הלכות כיבוד אב ואם, הלכות מזוזה, הלכות יחוד, הלכות רביית וכוונות, אויף די סארט הלכות קען מען לערנען קיצור שולחן ערוך, אדער שולחן ערוך מיטן באר היטב, און אזוי באקומט מען כאטש א שטיקל ידיעה אין שולחן ערוך - אויף וואס עס איז נוגע להלכה למעשה.

וויסן די מנהגים וויאזוי מען פירט זיך

אלס חלק פון וויסן וואס צו טון, דארף א בחור אויך זיין אביסל באקאנט מיט די 'מנהגי ישראל'. פארשטייט זיך, ער דארף נישט קענען יעדן מנהג וואס יעדער צדיק האט זיך געפירט, ווייל נישט אלע מנהגים זענען גלייך, אבער יעדער איינער דארף וויסן די מנהגים וויאזוי מען האט זיך געפירט אין זיין משפחה און קהלה - לויט ווי זיי האבן מקבל געווען פון זייערע עלטערן און רבי'ס. דאס איז אויך א חלק אין תורה; ווי דער פסוק זאגט (משלי א, ח): "וְאֵל תִּטֵּשׁ תּוֹרַת אֱמֶת", און מען דארף האלטן קאפ אויף דעם, צו באמערקן און אויפפאסן, וויאזוי מען פירט זיך דא ביי דעם ענין, און וויאזוי מען פירט זיך ביי יענעם ענין. און צוויסלעך ווערן א בקי אין אלע מנהגים וואס מען פירט זיך ביי זיי, און אזוי ווייסט ער וואס ער האט צו טון און יעדע צייט.

צו וועמען רעדט דער מסילת ישרים וועגן לערנען מוסר?

דער צווייטער סארט לימוד וואס דער מסילת ישרים באצייכנט אלס וויכטיגער מיטל אנצוקומען צו 'נקיות' איז: לימוד המוסר. אויבנאויף איז עס אביסל שווער צו פארשטיין, ווייל דער מסילת ישרים רעדט דאך דא צו איינעם וועלכער האט דורכגעלערנט פון אנפאנג מסילת ישרים ביז אהער, און ער האט שוין געארבעט אויף זהירות, זריזות, און נקיות. נו, איז ער דאך שוין אזא איינער וועלכער לערנט מוסר און טראכט כסדר ערנסט אין עבודת ה', נו, פארוואס דארף מען אים הייסן לערנען מוסר? זיכער לערנט ער מוסר! טאמער לערנט ער נישט קיין מוסר - האלט ער נאכנישט ביי פרק יב אין מסילת ישרים!?

ער פארלאנגט א שיעור בקיאות אין מוסר!

בפשטות זעט אויס, אז די כונה פונעם מסילת ישרים דא, איז נישט אויף א שיעור עיון אין מוסר

ב.

שובו אלי: א איד האט אייביג אן אפענעם טיר צו תשובה

סארט תשובה. און דורכדעם ווערט דער מענטש מיואש פון תשובה טון.

משל: א מענטש וואס האלט זיך נישט אפ פון גארנישט - כדי צו פארדינען זיין געלט

אין ענגליש איז פארהאן א סארט מענטש וואס מען רופט אים 'פאטענציאליסט'. דאס מיינט, אזא סארט מענטש וואס ער איז בלויז דא צו מאכן געלט! ער איז זיך נישט משעבד צו גארנישט און קיינעם! ער האלט זיך נישט געטריי פון קיין שום קשט, פרינציפ און מיינונג! ווען עס קומט צו פארדינען געלט, שטעלט ער זיך נישט אפ פון גארנישט - אפילו אויב עס גייט אויפן חשבון פון זיין נעכטיגע אגענדע אדער זיין נעכטיגער חבר! ער בויפט כסדר אויף קשרים מיט מענטשן און חברים, אלעס מיט חשבונות אז ער זאל קענען פארדינען פון זיי, זיי זאלן אים בארגן אדער געבן געלט פאר זיינע געשעפטן און אינוועסטירונגען, אבער איינמאל ער האט באקומען א הלואה פון א חבר, פארט ער ווייטער און האט אים אין בוידיע... טאמער יעצט קען ער פארדינען מער געלט, דורכן זיך צוקריגן מיט יענעם - האט ער נישט קיין שום פראבלעם זיך צו צוקריגן! ער וועט שלאגן כפרות מיט אלע גוטע פריינד, כדי דורכצופירן זיין געשעפט און פארדינען געלט! ער האט נאר איין זאך אויפן קאפ: איך דארף מאכן אסאך געלט.

דער יצר הרע איז דער גרעסטער 'פאטענציאליסט'...

ווען יעקב אבינו האט געפרעגט דעם שר של עשו (בראשית לב, ל): "הֲגִידָהָּ נָא שְׁמֶךָ" - וויאזוי הייסטו? האט ער געזאגט: "לְמָה זֶה תִּשְׁאַל לְשִׁמִּי". עס קען זיין די כונה, אז ער האט אים געענטפערט: "וואס

דער מסילת ישרים האט עס נישט אנגעריירט.

די נחיצות פאר יעדן עובד ה' צו קענען די סוגיא פון תשובה

דאס איז אבער קלאר, אז דער ענין פון תשובה איז וויכטיגע נושא פאר יעדן עובד ה', און מען דארף עס געהעריג דורכלערנען ווי יעדע סוגיא אין עבודת ה', ארויסצוהאבן דעם גאנצן מהלך פון תשובה, וויאזוי ארבעט דאס, וויאזוי דארף מען אנקוקן תשובה און דעם 'בעל תשובה', וויאזוי טוט מען תשובה און וואס איז דער 'אור התשובה'. דאס איז א גאנצע סוגיא און א גאנצע וועלט פאר זיך - וואס איז ממש מוכרח פאר יעדן עובד ה', און אפילו א צדיק גמור דארף דאס אויך וויסן און קענען. מען וועט נישט קענען דא אנקומען צו יעדן פרט פון דער סוגיא באריכות, אבער באופן כללי וועט מען עס אביסל דורכטון.

די ערשטע מניעה: דו קענסט שוין נישט תשובה טון!

ווען א איד איז דורכגעפאלן מיט א געוויסן חטא חס ושלום, אדער ער האט געלעבט א נאכגעלאזט לעבן - אָן קיין עול מלכות שמים, און ער כאפט זיך אויף זיין טעות און וויל תשובה טון אויף זיין עבר, דארף ער גוט קענען דעם יצר הרע וועמען ער וועט באלד באגעגענען ביים ערשטן שטאפל, און זיין גרייט זיך צו שלאגן מיט אים. איינס פון די גרויסע תחבולות פונעם יצר הרע ווען עס קומט תשובה צו טון איז, אז ער מאכט גרויס די עבירה ביזן הימל... ער לייגט עס אראפ ווי אזא הארבע זאך, אז עס העלפט אפילו נישט קיין תשובה דערויף! און טאמער יא, איז עס נאר גאר א גרויסע תשובה - וואס דער מענטש איז בכלל נישט אין דער מדרגה פון אזא

חסידות האט ממשין געווען א געוויסן 'אור' התשובה, וואס דאס איז א שטארקע הכרה אינעם 'עומק' החטא, וועלכע ברענגט צו אן 'עומק החרטה', ביז ווען דער מענטש הייבט אן צו פילן אז ער קען עס שוין ממש נישט אויסהאלטן! ער הייבט זיך אן צו ערגערן: "רבונו של עולם, עס טוט מיר אזוי וויי! פארוואס האב איך גע- זינדיגט?! איך וואלט ממש געטון אלעס אין דער וועלט צוריק צו דרייען דעם זייער! איך גיב זיך איבער פאר דיר! טוה מיט מיר וואס דו ווילסט, אבער זיי מיר מתקן

א געפיל אז עס איז נ'ישט אזוי פשוט, און ער וויל וויסן צי דאס קומט פונעם יצר טוב אדער יצר הרע, זאל ער זיך נעמען א סימן - דער 'פועל יוצא' פון דער געפיל. אין אנדערע ווערטער, דער מענטש זאל זיך אליינס פרעגן: "וואס איז דער פועל יוצא פון דעם גאנצן מוסר דרשה? אויב נאך דער מוסר דרשה שפיר איך אן עצבות מיט א יאוש! איך שפיר אז איך וויל גיין שלאפן און גארנישט טון!". איז דאס דער גרעסטער סימן צו וויסן אז דאס איז דער יצר הרע! און אויב אזוי טאר מען עס נישט מקבל זיין! נישט קיין חילוק צי ער ווייסט יא פארוואס דאס איז שקר אדער ער ווייסט נישט - איז אבער זיכער אז עס איז שקר! דער יצר הרע איז א מלאך וואס ער קען נישט זאגן קיין אמת! ער איז א 'מלאך של שוא' וועלכער זאגט נאר שקרים! און מען טאר אים נישט גלייבן קיין איין ווארט! נאר וויסן און גלייבן, אז מען קען יא תשובה טון און אלעס מתקן זיין.

דעם שטערן און זאגט: "וואס? דו מיינסט אז עס איז אזוי פשוט? מען טוט זיך אפ עבירות און נאכדעם קומט מען תשובה טון? ניין! דאס איז דאך סתם 'קלות'! עס גייט נישט אזוי! די עבירה וואס דו האסט געטון איז דאך אזוי הארב! ווער ווייסט צי דו קענסט פאררעכטן אלץ וואס דו האסט פוגם געווען? און ווער ווייסט צי דיין תשובה וועט בכלל ווערן אנגענומען פארן 'בוהן לבבות'?" עס איז פלאי פלאים וויאזוי דער זעלבער יצר הרע וועלכער איז נעכטן געקומען מיט אזא קלות און אוועקגעמאכט די עבירה, קומט יעצט מיט אזא פרומקייט און מאכט אזוי הארב די עבירה - וואס דאס איז ממש צוויי עקסטרעמע הפכים - אלעס, כדי ער זאל אריינפאלן אין א יאוש און ער זאל נישט תשובה טון.

אויב דער 'מוסר דרשה' פארקלאפט דיר דיין אפגעטיט פון עבודת ה' - איז דאס א דרשה פונעם יצר הרע
ווען א מענטש וויל תשובה טון, און ער באקומט

פרעגסטו מיר וויאזוי איך הייס און וועלכע שיטה איך פארטרעט, איך בין נישט געטריי צו קיין שום שיטה! איך בין דער גרעסטער 'פאטענציאליסט'... אמאל בין איך אן עם הארץ און אמאל א תלמיד חכם! אמאל בין איך א קל און אמאל א קנאי! אמאל בין איך א לץ און אמאל בין איך אן ערנסטער מענטש! איך האב נישט קיין נאמען! דאס וואס עס טויג מיר - אט דאס טוה איך!".

והסר שטן מלפנינו ומאחרינו
איידער דער מענטש טוט די עבירה, קומט דער יצר הרע צום מענטש און מאכט אוועק די עבירה: "עה, עס איז נישט געפערליך! מען האט שוין געהערט אזוינס! מען דארף זיך נישט צוטון מאכן פון אזעלכע קלייניקייטן! העכסטנס וועסטו שפעטער תשובה טון דערויף!". שפעטער נאכן עובר זיין ר"ל ווען דער מענטש כאפט זיך וואס ער האט דא אפגעטון און ער וויל תשובה טון, ווערט פלוצלינג דער יצר הרע א גרויסער 'בעל מוסר' און א פרומער, ער פארקנייטשט

ודרך תשובה הורית: תשובה פאדערט נישט דוקא קיין שווערע סיגופים

זכות להם שכל זמן שהם בושים ממעשיהם שעברו ונכלמים מהן זכותם מרובה ומעלתם מתגדלת" - די בעלי תשובה האבן הנאה ווען איינער פארשעמט זיי, וויל זיי ווייסן אז דאס רייניגט זיי אויס פון זייער שלעכטן עבר. אבער ער זאגט נישט קיין ווארט, אז זיי זוכן זיך דירעקט בזיונות, אדער אז זיי פייניגן זיך און פאסטן. **איינמאל א מענטש ווייסט, אז סיגופים איז נישט דער עיקר און איז נישט מעכב, ווערט שוין די גאנצע נשוא פון תשובה א גרינגערע נשוא - וואס איז שוה לכל נפש!** אודאי ווערט עס נישט אינגאנצן אויסגערירט, עס האט נאכאלץ א מקום פאר דער וואס איז געאייגנט דערצו, אבער עס איז שוין פונעם די סארט זאכן וועלכע האבן נישט קיין באשטימטע כללים, נאר ווענדען זיך אין דער הוראה פון גדולי ישראל וועלכע זענען באקאנט מיטן מצב הדור און מצב הנפשות.

חסידות האט נישט געלייגט קיין דגוש אויף עוקר זיין רע דירעקט - נאר דורך מרבה זיין 'אור'

דער 'דרך התשובה' איז פון די זאכן וועלכע האבן זיך שטארק געטוישט מיטן אויפקום פון חסידות אויף דער וועלט, ווייל חסידות האט שטענדיג בוחר געווען, **אנשטאט צו צוברעכן דעם 'רע' מיט כח און געוואלד - האט מען ענדערש געזוכט אז דער 'אור' זאל אויפשנייען און אויטאמאטיש וועט דער רע אראפפאלן און אונטערברעכן.** כדי דאס מסביר צו זיין, וועט מען מקדים זיין אין קורצע ווערטער וואספארא דורכברון חסידות האט געשאפן אין דער וועלט.

חסידות איז אן 'אור' - נישט קיין 'דרך'
אין דער וועלט רופט מען אן חסידות מיטן צוזאמען 'דרך החסידות'. אבער אינ'אמת' איז דער ראשית פון חסידות נישט קיין 'דרך', דער ראשית פון חסידות איז געווען, אז מען האט פון הימל געגעבן רשות צו מנהיגים זיין א געוויסע ליכטיגקייט - וואס מען האט פריער נישט געהאט געוואוסט דערפון. דאס הייסט, דער אויבערשטער האט געהאט באהאלטן פאר אונז אין דער תורה א גאר גרויסער אור התורה, און זינט דער בעל שם טוב איז נתגלה געווארן, האט ער אראפגענומען דעם כסוי, און עס איז אנטפלעקט געווארן א ליכטיגקייט אין תורה שאין דוגמתה! און צוזאמען מיט די אורות, איז אור אויך אראפגעקומען אן 'דרך', זיך אויפצופירן אויך א געוויסן אופן, וואס דורכדעם וועט מען קענען בעסער מקבל זיין די אורות. אבער דאס איז שוין א 'תוצאה' פונעם גילוי וואס עס איז נתגלה געווארן א מוראדיגע ליכטיגקייט.

די וויכטיגקייט פון זיין קלאר וואס איז אן 'עיקר' און וואס א 'טפיל'

ווען א איד וויל תשובה טון אויף א געוויסע חטא, אדער בכלליות אויף זיין גאנצע התנהגות - געשעט זייער אסאך מאל, אז ער באענגט זיך מיט אזויפיל מאמרים, עובדות און סיפורים איבער דער נושא פון תשובה, אז ער ווערט אינגאנצן צומישט און ער ווייסט שוין נישט וואס ער האט צו טון. דעריבער וועט מען פרובירן אויסצוקלארן דעם ענין וואס מיינט פשוט די זאך פון תשובה, וואס איז אן עיקר און וואס איז א טפל, וואס איז מעכב און וואס איז בלויז א מדרגה, וואס איז 'הלכה למעשה' און וואס איז 'הלכה ואין מורין כן'.

אמאליגע צייטן פלעגט דער בעל תשובה זיך פייניגן און צוברעכן זיין גוף

ווען מען קוקט אריין אין פארציטישע ספרים וועלכע לייגן אראפ די צורה וויאזוי א בעל תשובה האט זיך אויפגעפירט, באקומט מען א שטיקל בילד וויאזוי עס איז געווען דער 'דרך התשובה' אמאליגע צייטן. דער דרך איז געווען, אז זיי האבן זיך אנגעטון א זאק, געפאסט אסאך תעניתים, זיך געפייניגט מיט שווערע סיגופים; ווי 'גלגול שלג', 'מלקות' גלות ליידן, נישט געשלאפן אין קיין בעט וכדומה. און טאמער איז ער געווען גאר א גרויסער חוטא וועלכער האט געזינדיגט מיט גאר הארבע עבירות; ווי מכשיל את הרבים וכדומה, האט ער געקענט ארומגיין אין בתי מדרשים און זיך מתודה זיין בפני קהל ועדה און אריינכאפן בושות און בזיונות, און ער איז געווען כסדר פארוויינט און פארטרויערט, אז ווער עס האט אים נאר אנגעקוקט האט באלד געזען אז דאס איז א 'בעל תשובה'.

דער רמב"ם ברענגט נישט הלכה דעם ענין פון סיגופים - ווייל עס איז נישט מעכב

די אלע 'עניני סיגוף' זענען טאקע פיינע זאכן און עס האט א מקום, אבער ערשטנס דארף מען וויסן זייער קלאר: דאס איז בכלל נישט דער 'עיקר ענין' פון תשובה! דאס איז בלויז א 'טפיל' און א 'הכנה' צו צוקומען צו דער נקודה פון תשובה - ווי מען וועט שפעטער ארומרעדן וואס דאס איז - אבער דאס איז נישט דער שורש התשובה! **דער רמב"ם איז דער 'פוסק' אויף הלכות תשובה, און ער דערמאנט בכלל נישט דעם גאנצן ענין פון סיגופים!** ער זאגט בלויז א כלליות'דיג בילד אויף א בעל תשובה (הל' תשובה פ"א, ה"ח): "בעל תשובה דרכן להיות שפלים וענוים ביותר אם חרפו אותן הסכילים במעשיהם הראשונים וכו' אל ירגישו להן אלא שומעין ושומחים ויודיעין שזו

<<< המשך בעמוד הבא

דרכי הצדיקים

פרשת בלק / הרה"ק בעל 'עטרת צבי'
מזידיטשוב זי"ע - יו"ד י"א תמוז

סיפורי קודש בדרכם של רבותינו הק' זי"ע

כוחות אין דאווענען. און דאס איז אויך מזכך דעם מענטש און פטר'ט אים פון אסאך חומריות.

דורכן זיך אויסשמועסן פארן רבוש"ע גייט מען ארויס פון שטותים

איך געוויסע פלעצער האט מען אוועקגעשטעלט דעם עיקר דרך אויף זיך אויסשמועסן מיטן רבונו' של עולם. און דאס איז באמת וויכטיג פאר יעדן עובד ה' - אן אריינגיין דא אין פרטים פון 'ווען', 'וואו' און 'וויפיל' - אז ער זאל האבן א באשטימטע צייט ווען ער זאל זיך קענען אויסשמועסן מיטן רבונו של עולם. וואס דאס שאפט ביי אים א הרגש פון נאנטקייט צום רבונו של עולם, ער שפירט וואו ער האט אן אפענע שפראך מיטן רבונו של עולם, און ער קען זיך אויסשמועסן און אויסרעדן ווי א קינד צו זיין טאטן. און דאס איז אן אור וואס ברענגט צו א געוואלדיגער העכערקייט, און נעמט ארויס א מענטש פון די הבלי עולם הזה.

דורכן לעבן אין קדושת שבת ווערט מען דערהויבן

איך געוויסע פלעצער האט מען אוועקגעשטעלט דעם עיקר 'דרך' אויף זיך מקשר זיין מיט קדושת שבת'. וואס אינאמת'ן איז כולי עלמא מודי, אז חסידות האט זיך געעפנט א ליכטיגער שבת אויף דער וועלט, און ביי אלע חסיד'ישע פלעצער איז דאס געווען איינע פון די גרויסע עיקרים! דער גאנצער אופן וויאזוי חסידים האבן געפראוועט א שבת, איז ממש א נייער חידוש אויף דער וועלט - וואס איז נישט געווען בעפאר: צי איז דאס דער וועג וויאזוי חסידים האבן זיך צוגעגרייט מיט א הכנה צו א שבת און מיטן לערנען ספרי חסידות ערב שבת, צי איז דאס דער וועג וויאזוי חסידים זענען געזעסן צוזאמען פרייטאג צונאכטס און געזינגען שירות ותשבחות צום רבונו של עולם, צי איז דאס דער וועג וויאזוי חסידים האבן געפראוועט שבת'דיגע 'טישן', וויאזוי זיי האבן געזינגען זמירות, געזאגט תורה מיט א געוואלדיגער דבקות, צי איז דאס דער וועג וויאזוי חסידים האבן געדאווענט א שבת'דיגער דאווענען, וויאזוי זיי האבן אראפגעלייגט א 'נשמת' און א 'קל אדון'. בקיצור, חסידים האבן מגלה געווען א גרויסן אור פון 'קדושת שבת' און פון א 'נועם שבת'. וואס די דאזיגע אורות דערהייבן דעם גוף פונעם מענטש, ביז ער ווערט ממילא פטור פון אסאך שפלות'ן פונעם גוף.

די תכלית פון סיגופים - אויסאידלען דעם גוף צו שפירן א געפיל פון

כחודש צום ענין פון תשובה, איז חסידות אויך געגאנגען מיט זעלבן מהלך פון 'גילוי אור' אנשטאט סיגופים. ווייל אינאמת'ן איז די 'נקודה' פון תשובה, אז דער מענטש זאל שפירן א ריכטיגע און טיפע חרטה אויף זיינע עונות. און כדי צו פילן אזא סארט טיפע חרטה - מוז מען זיין אביסל אויסגעאיידלט און אויסגעארבעט, ווייל א פארגרעכטער גוף איז ווי א בהמה וועלכער שפירט נישט קיין שום איידעלע געפיל, ווילאנג א מענטש איז נישט אויסגעאיידלט, וועט ער קענען זאגן 'יודי הגדול' טויזנט מאל, אבער זיין הארץ וועט בכלל נישט זיין מיט די ווערטער וואס ער זאגט. און דערבער פלעגט מען אמאל מאכן סיגופים, כדי דער גוף זאל ווערן אויסגעאיידלט און אנקומען צו א הרגש פון חרטה - וואס דאס איז די נקודה פון תשובה.

חסידות ברענגט אסאך א טיפערע חרטה ווי סיגופים

מיטן אויפקום פון חסידות האט דער 'דרך תשובה' באקומען א נייער באדייט (אודאי איז נישט בטל געווארן דער ענין פון סיגופים, אבער דער 'דגוש' האט זיך געטוישט), אז אנשטאט מען זאל דעם גוף אנלערנען דרך ארץ און אים מזכך זיין דורך עינוים און סיגופים, וועט מען אים מזכך זיין דורכן אויפלייכטן דעם אור הנשמה! און דאס וועט אויס'פועל'ן די זעלבע איידלקייט וואס די סיגופים פלעגן אמאל אויס'פועל'ן! און ווי מער די נשמה וועט לייכטן מיט א גרעסערן אור, אלץ מער וועט ער ארויסקריכן פון די אלע שפלות'ן און בהמה'ישע טבעיות'ן פונעם גוף, און ער וועט ווערן א ריכטיגער בן אדם! און פבריות לגבי תשובה - איז חסידות ממשיך א געוויסן 'אור התשובה' (אי"ה אינעם קומענדיגן גליון, וועט מען מער מרחיב זיין איבער דעם) וואס דאס איז א שטארקע הכרה אינעם 'עומק החטא', וועלכע ברענגט צו אן 'עומק החרטה', ביז ווען דער מענטש הייבט אָן צו פילן אז ער קען עס שוין ממש נישט אויסהאלטן! ער הייבט זיך אָן צו גרענען: 'רבונו של עולם, עס טוט מיר אזוי וויי! פארוואס האב איך געזינדיגט?! איך וואלט ממש געטון אלעס אין דער וועלט צוריק צו דרייען דעם זיינער! איך האב נישט קיין אנדערן אויף וועמען זיך צו פארלאזן - נאר אויף דיר רבונו של עולם אליינס! רבונו של עולם, איך גיב זיך איבער פאר דיר! טוה מיט מיר וואס דו ווילסט, אבער זיי מיר מתקן'. אט די סארט געפילן רופן זיך 'אור התשובה', און דאס קען ארויסשלעפן א מענטש פון אלע זיינע עבירות און אלעס מתקן זיין.

• דרכו של הרה"ק מראזוואדוב זי"ע היה, כשנסע על אם הדרך והיה צריך לנסוע ע"י ה'באן' (רכבת), היה מגיע אל ה'באן סטאנציע' (תחנת רכבת) זמן מה לפני הגעת ה'באן', ולפעמים היה יכול אפילו להמתין שם זמן ארוך עד לנסיעה. והיה זה מחמת רוב אנינות דעתו הק', שיהיה הנסיעה באופן של ישוב והרחבת הדעת בלי שום בלבול וטירדה.

פעם אחת שהה הרה"ק מראזוואדוב בגימניז'ן במרחץ 'קארולסבאד', וכאשר הגיע יום הנסיעה בחזרה הקדים לבא אל ה'באן סטאנציע' כזרכו בקודש, וישב שם כמה שעות לפני זמן הנסיעה. בעודו יושב שם אחזו בשרעפיו הק', ניגש אליו איזה 'יעקישע ראבינער' מרבני דייטשלאנד, כאשר הלה ראה שיושב כאן אדם נכבד ונשוא פנים והבין כי הוא רב וכדומה, ניגש אל הרה"ק מראזוואדוב וביקש ממנו שיואיל לומר בפניו איזה דבר תורה. ובאמת בדרך כלל היו דברי תורתו של הרה"ק מראזוואדוב בעיקר נסובים על ענייני קבלה, והיו בלולים בגימטריאות ושמחה'ק, ולא היה שייך לומר זאת אליו.

פתח הרה"ק מראזוואדוב ואמר לו על הפסוק בפרשת השבוע פרשת בלק, 'מה אקוב לא קבה א"ל, ומה אזעום לא זעם ה' (כ"ח) פירש התרגום 'מא אלוטה דלא לטיה א"ל, ומא אתרכה דלא תרכה ה'. ולכאורה קשה למה תירגם 'ז'א', והרי הפסוק אומר 'לא' והיה לו לתרגם 'לא'. אלא ביאור הדבר הוא, כי בלעם רצה לקלל את כלל ישראל ח"ו, ולכן חיפש אחר איוו קללה שתוכל לחול עליהם, ולא מצא שום קללה כזאת. [כי אי' בזה"ק (ווי"ח נט.) כי רשב"י שאל לאליהו הנביא מה ביאור כל הקללות והתוכחות שנאמרו לכלל ישראל, והלא הקב"ה אוהב את כלל ישראל כמו שכתוב (מלאכי א. ב) 'אהבתי אתכם אמר ה', ואיך יתכן שהאוהב הגדול יקלל את אהובו כל כך. ענה לו אליהו הנביא כי אדרבה, בכל התוכחה מרומזים כל ההבטחות והנחמות של כלל ישראל, כי הקב"ה כלל בדברי התורה פנימיות נסתרות של ברכות והבטחות. ולכן התוכחה הקשה ביותר היא 'גם כל חלי וכל מכה אשר לא כתוב בספר התורה הזאת' (דברים כח, טא), כי בזה קשה לדרוש את ההמתקה שיש בדברי התורה. הרי כל הקללות והתוכחות שאמר הקב"ה על כלל ישראל, גנו בהם אן ורק ברכות והבטחות. ולכן טען בלעם כי כבר אין בכוחו לקלל את כלל ישראל בשום קללה, כי את כל הקללות כבר אמר להם הקב"ה וגנו בהם ברכות והמתיקם. וזהו שתרגם אונקלוס 'מה אלוטה דלא לטיה א"ל' והיינו מה יכול הוא לקלל שעדיין לא קיללם הקב"ה וגנו בה ברכות, כי את כל הקללות שבעולם כבר אמר הקב"ה והמתיקם. כאשר שמע ה'ראבינער' את זה המאמר, הגיב בקריאת התפעלות 'אָן מיין גאַט!'

• כאשר חלה הרה"ק מראפשיץ את חליו האחרון אשר ממנה נפטר לבית עולמו, שלחו בניו הק' להזכיר את שמו לרפואה אצל כמה צדיקים, וביניהם היה הרה"ק מהרצ"ה מזידיטשוב. שלח הרה"ק מזידיטשוב מכתב תשובה בחזרה אליהם, כי ערך עבור הרה"ק מראפשיץ סדר 'פדיון נפש', והשמות הק' שכיוון בשעת הפדיון האירו בפניו באופן מיוחד, והוא ראה כי כבר נמתקו הדינים מעליו ובודאי יתרפא מחליו. כאשר שמע זאת הרה"ק מראפשיץ, הגיב ואמר: 'מ'נארט אים אויס פון הימל, מ'וויל ער זאל נישט מתפלל זיין' (מרמים אותו מן השמים, כי רוצים שלא יתפלל).

• סיפר כ"ק אדמו"ר מאמשינאו זי"ע: כי אחר פטירת הרה"ק הרבי מלובלין זי"ע

מודעה משמחת

להזמין גליון 'דעהו'
לקעמפ - ישיבה במשך ימי הקיץ,

ניתן להתקשר למערכת 'דעהו'
#4 347.662.3229

אם אין מענה נא להשאיר הודעה שם מלא ומספר טלפון ונחזור אליכם בעז"ה